

Buket DAŞTAN¹

Orcid: 0000-0002-2458-0578

Hatice DEMİRAĞ²

Orcid: 0000-0002-2393-563X

Aynur CİN³

Orcid: 0000-0002-5861-0421

¹Bayburt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Bayburt, Türkiye.

²Gümüşhane Üniversitesi, Kelkit Sema Doğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Gümüşhane, Türkiye.

³Gümüşhane Üniversitesi, Kelkit Sema Doğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Gümüşhane, Türkiye.

Sorumlu Yazar (Corresponding Author):

Hatice DEMİRAĞ,

hatice_etbas@hotmail.com

Anahtar Sözcükler:

Aleksitimi; Hemşirelik; Öğrenci; Öz-yeterlilik

Keywords:

Alexithymia; Nursing; Student; Self-efficacy

Hemşirelik Öğrencilerinde Akademik Öz-Yeterlik ve Aleksitimi Arasındaki İlişki

Relationship Between Academic Self-Efficacy and Alexithymia in Nursing Students

*Bu çalışma, 12-14 Temmuz 2023 tarihlerinde Ordu'da düzenlenen "1. Uluslararası Hemşirelik Çalışmaları Kongresi" nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Gönderilme Tarihi: 16 Ocak 2024

Kabul Tarihi: 21 Nisan 2026

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin akademik öz yeterlik düzeyleri ve aleksitimi ilişkisini belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu çalışmanın evrenini Türkiye genelindeki hemşirelik öğrencileri oluşturdu. Araştırmanın örneklemi, G*Power 3.1.9.6 programına göre belirlenen ve kartopu örnekleme yöntemi ile seçilen 227 öğrenci oluşturdu. Araştırmanın verileri, "Kişisel Bilgi Formu", "Akademik Öz-Yeterlilik Ölçeği" ve "Toronto Aleksitimi Ölçeği" ile on-line veri toplama yöntemi "Google Form" ile toplandı.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 20.65±2.57 olup; %73.6'sı kadın, %27.8'i dördüncü sınıf idi. Katılımcıların cinsiyet, okudukları sınıf, gelir algı düzeyi, uzun süreli ikamet yeri, hemşirelik bölümde okuma ve aldıkları eğitimden memnun olma durumu, genel ağırlıklı not ortalamasına göre "Toronto Aleksitimi Ölçeği" toplam puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulundu (p<0.05). Katılımcıların okudukları sınıf, anne ve baba eğitim durumu, gelir algı düzeyi, uzun süreli ikamet yeri, hemşirelik bölümde okuma ve aldıkları eğitimden memnun olma durumu, genel ağırlıklı not ortalamasına göre "Akademik Öz-Yeterlilik Ölçeği" toplam ve tüm alt boyutları puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulundu (p<0.05).

Sonuç: Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinde aleksitiminin ölçeğin alt sınırına yakın olduğu, akademik öz-yeterliliklerinin yüksek olduğu belirlendi. Ayrıca, "Toronto Aleksitimi Ölçeği" ile "Akademik Öz-Yeterlilik Ölçeği" ve "içsel duygu yönetimi", "dışsal duygu yönetimi", "sosyalite" alt boyutları arasında negatif yönde bir korelasyon vardı. Hemşirelik öğrencilerine özellikle duygularını tanıması ve ifade edebilmesi için yapılandırılmış iletişim ve empati eğitimleri önerilir, bu öğrencilerin hem klinik uygulamalarda hasta ile etkili iletişim kurmasını kolaylaştırılabilir hem de öz-yeterlilik düzeylerini destekleyebilir.

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to determine the relationship between nursing students' academic self-efficacy levels and alexithymia.

Methods: The universe of this descriptive study consisted of nursing students across Turkey. The sample of the study consisted of 227 students who were determined according to the G*Power 3.1.9.6 program and selected with the snowball sampling method. The data of the study were collected using the "Personal Information Form", "Academic Self-Efficacy Scale" and "Toronto Alexithymia Scale" and the on-line data collection method "Google Form".

Results: The average age of the participants was 20.65 ±2.57; 73.6% were female and 27.8% were fourth-year students. The participants' gender, current grade, perceived income level, place of residence, studying in the nursing department and satisfaction with the education they received, and the total mean score of the "Toronto Alexithymia Scale" were found to be statistically significantly different according to their general weighted grade point average (p<0.05). The total and all sub-dimensions of the "Academic Self-Efficacy Scale" were found to be statistically significantly different according to the general weighted grade point average of the participants' grade, current grade, perceived income level, place of residence, studying in the nursing department and satisfaction with the education they received, and the total mean score of the "Academic Self-Efficacy Scale" (p<0.05).

Conclusion: In this study, it was determined that alexithymia in nursing students was close to the lower limit of the scale and their academic self-efficacy was high. In addition, there was a negative correlation between the "Toronto Alexithymia Scale" and the "Academic Self-Efficacy Scale" and the sub-dimensions of "internal emotion management", "external emotion management", and "sociality". Structured communication and empathy training is recommended for nursing students, especially to help them recognize and express their emotions. This can both facilitate effective communication with patients in clinical practice and support their self-efficacy levels.

GİRİŞ

Öz-yeterlik, bireyin belirli bir hedefi gerçekleştirmek adına gerekli bilişsel kaynakları ve motivasyonu harekete geçirme kapasitesine olan inancını temsil eder (Bandura, 1986). Bu inanç sistemi, bireyin performans beklentilerini olumlu yönde şekillendirirken, süreç içindeki negatif deneyimlerin etkisini minimize eder (Liu, Cheng, Hu, Pan ve Zhao, 2020). Kendine güven duyan bireyler, karşılaştıkları görevleri daha yönetilebilir algılama eğilimindedir (Uma ve diğerleri, 2020). Bu genel kavramın eğitimdeki odağı olan akademik öz-yeterlik ise; öğrencinin eğitimsel hedeflere ulaşma, akademik görevleri organize etme ve yürütme becerisine dair algıladığı güvendir (Bandura, 2001; Jiang ve diğerleri, 2020).

Hemşirelik eğitiminde akademik öz-yeterlik; klinik becerilerin içselleştirilmesi, eleştirel düşünme yetisinin gelişimi ve teori ile uygulama arasındaki boşluğun kapatılmasında kilit bir rol oynar (Shorey ve Lopez, 2021). Literatür, hemşirelik öğrencilerinin diğer disiplinlere oranla daha yoğun akademik stres ve zorlukla karşılaştığını vurgulamaktadır (Labrague ve diğerleri, 2017; Warshawski, 2022). Bu süreçte yüksek öz-yeterlik algısı; zorlu görevleri üstlenme, yüksek sebat gösterme ve akademik performansı artırma noktasında güçlü bir içsel motivasyon kaynağıdır (McLaughlin, Moutray ve Muldoon, 2008; Satıcı ve Can, 2016). Aksine, düşük öz-yeterlik inancı; başarısızlık korkusuyla görevlerden kaçınma, klinik benlik saygısında düşüş ve uzun vadede mesleği terk etme gibi riskleri beraberinde getirebilir (Bandura, 1993; Warshawski, 2022). Oysa öz-yeterliği yüksek öğrencilerin, mezuniyet sonrası profesyonel yaşama daha hızlı adapte oldukları ve daha nitelikli bakım sundukları saptanmıştır (Jonson, Pettersson, Rybing, Nilsson ve Prytz, 2017; Bulfone, Vellone, Maurici, Macale ve Alvaro, 2019). Akademik öz-yeterlik, yalnızca bilişsel bir değerlendirme değil, aynı zamanda yoğun duygu yönetimi gerektiren bir süreçtir. Bu bağlamda, duyguların tanınması ve sözel olarak ifade edilmesindeki güçlüklerle karakterize edilen aleksitimi, öğrencilerin öz-yeterlik algılarını ve zorluklarla başa çıkma becerilerini sekteye uğratabilecek kritik bir psikolojik değişkendir (Romano, Buonomo, Callea ve Fiorilli, 2019). Kelime anlamı "duygular için söz bulamama" olan aleksitimi; bireyin sosyal izolasyona sürüklenmesine, empati yoksunluğuna ve kişilerarası ilişkilerde bağımlı bir yapı sergilemesine neden olabilir (Sifneos, 1973; Di Lorenzo, Venturelli, Spiga ve Ferri, 2019).

Üniversite öğrencilerinde aleksitimi; yalnızlık, düşük akademik başarı, madde kullanımı ve uyumsuz davranışlarla ilişkilendirilmektedir (Alzahrani, Coumaravelou, Mahmoud, Beshawri ve Algethami, 2020; Faramarzi ve Khafri, 2017). Duygularını düzenleme becerisi kısıtlı olan aleksitimik bireyler, akademik sorunları yanlış değerlendirmeye daha yatkındır; bu durum ise akademik tükenmişliği tetikleyerek performansı zayıflatmaktadır (Hamaideh, 2018; Parker ve diğerleri, 2004). Dolayısıyla, hemşirelik öğrencilerinin akademik başarısını korumak ve klinik yetkinliklerini artırmak için bu iki kavram arasındaki etkileşimin anlaşılması önemlidir. Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinde akademik öz-yeterlik ile aleksitimi arasındaki ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Şekli

Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte planlanan bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinde akademik öz yeterlik ve aleksitimi arasında ilişkinin incelenmesidir.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırmanın verileri, 27 Mayıs 2023 - 23 Haziran 2023 tarihleri arasında Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim görmekte olan 227 hemşirelik öğrencisinden toplandı.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın evrenini, Türkiye'deki hemşirelik öğrencileri oluşturdu. Araştırmanın örneklem sayısı ise, G*Power 3.1.9.6 programında (hata miktarı $\alpha=0.05$, 0.20 etki büyüklüğü, hedeflenen testin gücü 0.90) toplam 207 öğrenci olarak belirlendi. Ancak, araştırmaya katılmayı kabul etmeme ve araştırmadan ayrılma gibi riskler göz önünde bulundurularak örneklem sayısı %10 arttırılarak 227 olarak belirlendi. Türkiye genelinde 6 Şubat 2023 depremi nedeniyle Yükseköğretim Kurulu'nun 11 Şubat 2023'te aldığı karara istinaden 2022-2023 eğitim-öğretim bahar yarı yılını üniversitelerde hibrit eğitim yapıldı. Bu nedenle araştırmanın verileri, online veri toplama ve kartopu örnekleme yöntemi ile toplandı. Kartopu örnekleme yönteminin başlangıç noktası olarak Bayburt Üniversitesi'nden iki hemşirelik öğrencisine ulaşılmıştır. Bu 2 kişiden araştırma kriterlerine uyan ve anketi doldurmayı kabul eden kişilere göndermeleri istendi.

Bu yöntem, belirli bir kriteri taşıyan bireylere ulaşmada etkili olmakla birlikte, rastgele örnekleme temeline dayanmaması nedeniyle bazı sınırlılıklar içermektedir.

Özellikle genellenebilirlik açısından sınırlı bir yapı arz etmekte olup, elde edilen bulgular yalnızca çalışmaya katılan bireyler ve onların sosyal çevresi ile sınırlı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, katılımcıların benzer özelliklere sahip kişileri önermesi, örneklemde homojenliğe yol açarak görüş çeşitliliğini sınırlayabilir. Yeterli sayıda katılımcıya ulaşıldığında veri toplama süreci sonlandırılmıştır.

Araştırmaya kabul edilme ölçütleri;

1. 18 yaş ve üzerinde olma,
2. Hemşirelik öğrencisi olma,
3. Psikiyatrik bir bozukluğunun olmaması,

Araştırmaya kabul edilmeme ve dışlama ölçütleri;

1. Araştırmaya katılmayı kabul etmeme,
2. 18 yaştan küçük olma,
3. Hemşirelik dışında bir bölümün öğrencisi olma,
4. Tanılanmış psikolojik bozukluklarının olması olarak belirlendi.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında sosyodemografik durumu ve hemşirelik bölümüne ilişkin düşüncelerini içeren “Kişisel Bilgi Formu”, “Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği (AÖYÖ)” ve “Toronto Aleksitimi Ölçeği (TAÖ-20)” nin yer aldığı veri toplama formu uygulandı.

“Kişisel Bilgi Formu”: Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri (cinsiyet, sınıf düzeyi, yaş, baba ile anne eğitim durumu, aile gelir durumu, okula kaydolmadan önceki ikamet yeri) ile hemşirelik bölümüne ilişkin düşüncelerini (hemşirelik bölümünü okumaktan ve hemşirelik programda aldıkları eğitiminden memnuniyet durumu, genel akademik başarı ortalamaları) tespit eden toplam 9 soru yer almakta idi.

“Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği (AÖYÖ)”: AÖYÖ, Bulfone, Vellone, Maurici, Macale ve Alvaro (2019) tarafından geliştirilmiştir. On dört madde ve dört alt boyuttan oluşan ve hemşirelik lisans eğitimi alan öğrencilerinin akademik öz yeterliliklerini belirleyen ölçeğin Türkçe uyarlaması Aktay (2021) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek alt boyutları içsel duygu yönetimi (Madde 1-2-3), otomatik kontrollü davranış (Madde 4-5-6-7), dışsal duygu yönetimi (Madde 8-9-10-11), sosyallik (Madde 12-13-14) maddelerinden oluşmaktadır. Ölçeğin maddelerine “Kendinize ne kadar güveniyorsunuz” sorusuna karşılık 5’li Likert tipi (1 puan: “kendime hiç güvenmiyorum” - 5 puan: “kendime çok güveniyorum”) ile puanlanmaktadır (Aktay, 2021). Ölçekten alınan puan arttıkça öğrencilerin akademik öz yeterlilikleri artmaktadır. Orijinal ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.84’tür (Bulfone, Vellone, Maurici, Macale ve Alvaro, 2019). Bu çalışmada ise, Cronbach Alpha değeri 0.918 bulundu.

“Toronto Aleksitimi Ölçeği (TAÖ-20)”: Bagby, Parker ve Taylor (1994) tarafından geliştirilmiş olup Türkçeye uyarlanması Güleç ve Yenel (2009) tarafından yapılmıştır. Uygulanan kişinin aleksitimi düzeyini belirleyebilmek için her bir madde için kendini ne ölçüde tanımladığını işaretlemesi istenmektedir. Toplam 20 maddeden oluşan ölçek üç alt boyut ve 5’li Likert (1= “Hiçbir zaman”-5= “Her zaman”) tipindedir. Alt boyutlar; “duyguları tanımlama güçlüğü (DTG)” (Madde 1-3-6-7-9-13-14), “duyguları söze dökmeye güçlüğü (DSDG)” (Madde 2-4-11-12-17) ve “dışa dönük düşünme (DDD)” (Madde 5-8-10-15-16-18-19-20)’ dir. Ölçeğin 4., 5., 10., 18. ve 19. maddeleri ters maddelerdir. Ölçekten 20 - 100 puan arasında alınabilmekte olup 51≤ puan alanlarda “aleksitimi” görüldüğü, ancak yalnızca 59≤ puan alanların “saf aleksitimik” olduğu varsayılmaktadır. Ölçeğin toplam Cronbach Alpha değeri 0.78 olarak bildirilmiştir (Güleç ve Yenel, 2009). Bu çalışmanın ise, Cronbach Alpha’sı 0.847 bulundu.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, online veri toplama yöntemi ile toplandı. Araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarının bulunduğu bir anket formu “Google form” aracılığıyla hazırlanarak mesajlaşma programlarıyla öğrencilerin akıllı telefonlarına gönderildi. Anketi doldurmadan önce katılımcılardan çevrimiçi onam formu aracılığıyla yazılı onam alınmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler, SPSS 23.0 programında analiz edildi. Sürekli verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov Smirnov veya Shapiro Wilk testleri ile analiz edilmiş ve normal dağıldığı tespit edildi. Sürekli veriler ortalama ± standart sapma, kategorik veriler ise frekans ve yüzde olarak gösterildi.

Araştırmada istatistiklerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, aritmetik ortalama, bağımsız t testi, one-way ANOVA testi ile post hoc analizi testlerinden tukey testi kullanıldı. İstatiksel anlamlılık $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma öncesi çalışmadaki örneklem grubunun ilk halkasını oluşturacak olan Bayburt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı’ndan kurum izni, çalışmaya başlamadan önce Bayburt Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan etik izin (25/05/2023 tarih ve Karar no: E-47535748-604.01.01-131981), çalışmaya katılan öğrencilerden yazılı onam, Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği gerçekleştirilen ölçek yazarlarından ölçek kullanım izni alındı. Çalışma “Helsinki Bildirgesi” kapsamında sürdürüldü.

BULGULAR

Sosyodemografik Özellikler

Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özellikleri (N=227)

Özellikler		X±Ss	
Yaş		20.65±2.57 (min:18- maks: 26) yıl	
		n	%
Cinsiyet	Kadın	167	73.6
	Erkek	60	26.4
Sınıf	1. Sınıf	44	19.4
	2. Sınıf	60	26.4
	3. Sınıf	60	26.4
	4. Sınıf	63	27.8
Baba Eğitim Durumu	İlköğretim	60	26.4
	Ortaöğretim	63	27.9
	Lise	64	28.1
	Üniversite	40	17.6
Anne Eğitim Durumu	İlköğretim	44	19.4
	Ortaöğretim	60	26.4
	Lise	63	27.8
	Üniversite	60	26.4
Gelir Algı Düzeyi	Gelir > fazla	20	8.8
	Gelir = denk	147	64.8
	Gelir < gider	60	26.4
Uzun süreli İkamet Yeri	Şehir	103	45.4
	Kasaba	44	19.4
	Köy veya kırsal	80	35.2
Hemşirelik Bölümünden ve Eğitiminden Memnuniyet Durumu	Evet	103	45.4
	Hayır	60	2.4
	Kararsızım	64	28.2
GANO	2.29-2.98	80	35.2
	2.99-4.00	147	64.8

Min: Minimum; Maks: Maksimum; X: Aritmetik Ortalama; Ss: Standart sapma; GANO: Genel Ağırlıklı Not Ortalaması

Sosyodemografik özelliklere göre TAÖ-20 puan ortalamaları değerlendirilmesi

Tablo 2’de TAÖ-20 toplam ($p=0.000$) ve DTG ($p=0.000$), DSDG ($p=0.000$) ve DDD ($p=0.000$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamaları erkeklerde kadınlara kıyasla daha yüksek bulundu ($p<0.001$) (Tablo 2). Hemşirelik öğrencilerinin okudukları sınıfa göre TAÖ-20 ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlendi ($p<0.001$). Sınıflar arasındaki bu farklılığın nedenini tespit etmek amacıyla post hoc analizi yapıldı. Bu analizin sonucunda, DTG alt boyutu ve TAÖ-20 toplam puan ortalamalarının 1. ve 3. sınıf öğrencilerin 4. sınıf öğrencilerinden ve 3. sınıfların ise 2. sınıf öğrencilerden yüksek olduğu; DSDG alt boyutu puan ortalamalarının 1. sınıf öğrencilerin 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden ve 3. sınıfların ise 4. sınıf öğrencilerden yüksek olduğu; DDD alt boyutu puan ortalamalarının 3. sınıf öğrencilerin 1., 2. ve 4. sınıf öğrencilerinden yüksek olduğu belirlendi ($p<0.001$) (Tablo 2).

Tablo 2’de hemşirelik öğrencilerinin babalarının eğitim durumlarına göre DSDG ($p=0.000$) ve DDD ($p=0.000$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı bulundu ($p<0.001$). Yapılan post hoc analizinde DSDG alt boyutu puan ortalamalarının babası üniversite mezunu olanların ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olanlardan, babası ortaöğretim ve üniversite mezunu olanların lise mezunu olanlardan yüksek olduğu; DDD alt boyutu puan ortalamalarının babası ortaöğretim mezunu olan öğrencilerin üniversite mezunu olanlardan, babası üniversite mezunu olanların lise mezunu olanlardan, babası ilköğretim mezunu olanların ortaöğretim ve lise mezunu olanlardan yüksek olduğu tespit edildi ($p<0.001$) (Tablo 2).

Hemşirelik öğrencilerinin annelerinin eğitim durumlarına göre DTG ($p=0.000$), DSDG ($p=0.000$) ve DDD ($p=0.000$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı bulundu ($p<0.001$). Gruplar arasındaki bu farklılığın nedenini tespit etmek amacıyla yapılan post hoc analizinde DTG alt boyutu puan ortalamalarının annesi ortaöğretim ve üniversite mezunu olanların annesi ilköğretim ve lise mezunu olanlardan, DSDG alt boyutu puan ortalamalarının annesi ortaöğretim mezunu olanların annesi lise ve üniversite mezunu olanlardan, ortaöğretim ve üzeri mezunu olanların ilköğretim mezunu olanlardan, üniversite mezunu olanların lise mezunu olanlardan yüksek olduğu; DDD alt boyutu puan ortalamalarının annesi ortaöğretim ve üniversite mezunu olanların annesi ilköğretim mezunu olanların annesi lise ve üniversite mezunu olanlardan, üniversite mezunu olanların lise mezunu olanlardan yüksek olduğu belirlendi ($p<0.001$) (Tablo 2).

Tablo 2’de hemşirelik öğrencilerinin gelir algı düzeylerine göre TAÖ-20 toplam ($p=0.003$), DTG ($p=0.023$), DSDG ($p=0.000$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı bulundu ($p<0.05$). Yapılan post hoc analizinde DTG alt boyutu puan ortalamalarının geliri giderlerinden az algılayanların, geliri giderlerinden fazla algılayanlardan fazla olduğu, DSDG alt boyutu puan ortalamalarının geliri giderlerinden az ve eşit algılayanların geliri giderlerinden fazla algılayanlardan fazla olduğu, TAÖ-20 toplam puan ortalamalarının büyükten küçüğe doğru sırasıyla az, denk ve fazla olduğu tespit edildi ($p<0.05$) (Tablo 2). Öğrencilerin uzun süreli ikamet yerine göre TAÖ-20 toplam ($p=0.001$), DTG ($p=0.003$), DSDG ($F=3.938$; $p=0.021$) ve DDD ($p=0.000$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı bulundu ($p<0.05$).

Yapılan post hoc analizinde TAÖ-20 toplam, DTG ve DSDG alt boyutları puan ortalamalarının köy/kırsalda yaşayanların şehir ve kasabada yaşayanlardan fazla olduğu; DSDG alt boyutu puan ortalamalarının köy/kırsalda yaşayanların şehirde yaşayanlardan fazla olduğu bulundu ($p<0.05$) (Tablo 2).

Öğrencilerin hemşirelik bölümü ve eğitiminden memnuniyet durumuna göre TAÖ-20 toplam ($p=0.001$), DTG ($p=0.003$), DSDG ($p=0.000$) ve DDD ($p=0.000$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı bulundu ($p<0.05$). Yapılan post hoc analizinde TAÖ-20 toplam, DTG ile DDD alt boyutları puan ortalamalarının hemşirelik bölümü ve eğitiminden memnun olmayanların kararsız ve memnun olanlardan fazla olduğu; DSDG alt boyutları puan ortalamalarının hemşirelik bölümü ve eğitiminden memnun olanların kararsız ve memnun olmayanlardan, hemşirelik bölümü ve eğitiminden memnun olmayanların kararsız olanlardan fazla olduğu belirlendi ($p<0.05$) (Tablo 2).

Tablo 2’de GANO’su 2.29-2.98 arasında olan öğrencilerde TAÖ-20 toplam ($p=0.000$), DTG ($p=0.001$) ve DDD ($p=0.000$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamalarının; GANO’su 2.99-4.00 arasında olan öğrencilerde ise, DSDG ($p=0.000$) alt boyutu aritmetik puan ortalamasının daha yüksek olduğu bulundu ($p<0.05$) (Tablo 2).

Sosyodemografik özelliklere göre AÖYÖ puan ortalamalarının değerlendirilmesi

Tablo 2’de kadınların AÖYÖ İçsel duygu yönetimi $p=0.000$) alt boyutu aritmetik puan ortalaması erkeklerle kıyasla daha yüksek bulundu ($p<0.001$) (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özelliklerine Göre AÖYÖ, TAÖ-20 ve Alt Boyut Puan Ortalamaları (N=227)

Özellikler	n	DTG	DSDG	DDD	TAÖ-20 Toplam	AÖYÖ İçsel duygu yönetimi	AÖYÖ Otomatik kontrollü davranış	AÖYÖ Dışsal duygu yönetimi	AÖYÖ Sosyallık	AÖYÖ Toplam
		X±SS	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS
Cinsiyet										
Kadın	167	9.45±1.85	7.04±1.21	11.17±2.37	27.67±4.72	9.26±1.07	17.86±2.16	18.52±2.31	13.76±1.96	59.41±7.19
Erkek	60	11.33±1.25	8.66±0.47	13.00±1.64	33.00±3.29	8.66±0.47	17.66±1.71	18.00±0.00	14.00±0.82	58.33±1.90
Anlamlılık		t=-7.271; p=0.000*	t=-10.041; p=0.000*	t=-5.503; p=0.000*	t=-8.061; p=0.000*	t=4.147; p=0.000*	t=0.631; p=0.528	t=1.761; p=0.080	t=-0.894; p=0.372	t=1.154; p=0.250
Sınıf										
Birinci Sınıf	44	10.27±2.51	8.45±0.50	11.27±2.51	30.00±5.54	8.63±1.51	16.63±1.51	16.81±3.52	12.27±3.02	54.36±9.57
İkinci Sınıf	60	9.66±1.25	7.00±0.82	11.33±2.07	28.00±3.77	8.66±0.95	16.66±2.51	18.33±1.25	14.33±0.95	58.00±5.39
Üçüncü Sınıf	60	11.00±1.64	7.66±1.90	13.33±1.25	32.00±4.58	9.33±0.47	19.00±1.42	18.66±0.95	14.00±0.82	61.00±3.29
Dördüncü Sınıf	63	9.00±1.60	7.04±0.83	10.63±2.45	26.68±4.42	9.63±0.48	18.58±1.27	19.26±0.97	14.26±0.97	61.76±3.66
Anlamlılık		F=14.346; p=0.000**	F=16.814; p=0.000**	F=18.486; p=0.000**	F=15.804; p=0.000**	F=17.402; p=0.000**	F=28.119; p=0.000**	F=16.307; p=0.000**	F=18.543; p=0.000**	F=17.958; p=0.000**
Baba Eğitim Durumu										
İlköğretim	60	10.33±2.51	7.33±1.25	12.33±13.11	30.00±6.73	9.66±0.47	18.66±1.25	19.33±0.95	14.33±0.95	62.00±3.58
Ortaöğretim	63	9.95±0.83	8.31±0.46	11.26±1.25	29.53±2.51	8.68±0.46	17.63±1.67	18.00±0.00	13.95±0.83	58.26±1.87
Lise	64	9.56±2.33	7.68±1.21	10.56±2.33	27.81±5.62	8.43±1.28	15.81±1.75	16.87±2.91	12.50±2.51	53.62±7.98
Üniversite	40	10.00±1.01	6.00±1.01	13.00±1.01	29.00±3.03	10.00±0.00	20.00±0.00	20.00±0.00	15.00±0.00	65.00±0.00
Anlamlılık		F=1.722; p=0.163	F=41.941; p=0.000**	F=13.078; p=0.000**	F=2.290; p=0.079	F=51.587; p=0.000**	F=79.402; p=0.000**	F=39.616; p=0.000**	F=27.581; p=0.000**	F=57.441; p=0.000**
Anne Eğitim Durumu										
İlköğretim	44	8.45±0.50	6.63±1.51	10.36±1.51	25.45±0.50	10.00±0.00	18.90±1.00	20.00±0.00	15.00±0.00	63.90±1.00
Ortaöğretim	60	11.66±0.95	8.33±0.95	13.66±0.47	33.66±1.71	8.66±1.25	18.33±2.37	17.00±2.96	12.66±2.64	56.66±9.18
Lise	63	9.00±1.60	7.04±0.83	10.63±2.45	26.68±4.42	9.63±0.48	18.58±1.27	19.26±0.97	14.26±0.97	61.76±3.66

Üniversite	60	10.33±2.07	7.66±1.25	11.66±2.51	29.66±5.78	8.33±0.47	15.66±1.25	17.66±0.47	13.66±0.95	55.33±2.37
Anlamlılık		F=53.059; p=0.000**	F=22.958; p=0.000**	F=33.017; p=0.000**	F=49.023; p=0.079	F=61.414; p=0.000**	F=49.846; p=0.000**	F=38.959; p=0.000**	F=21.974; p=0.000**	F=32.110; p=0.000**
Gelir Algı Düzeyi										
Gelir > fazla	20	9.00±0.00	5.00±0.00	12.00±0.00	26.00±0.00	10.00±0.00	20.00±0.00	20.00±0.00	15.00±0.00	65.00±0.00
Gelir = denk	147	9.92±1.69	7.59±0.88	11.46±2.19	28.98±4.16	8.89±1.11	17.16±2.12	18.05±2.30	13.59±2.03	57.70±7.03
Gelir < gider	60	10.33±2.51	8.00±1.42	12.00±2.96	30.33±6.85	9.33±0.47	18.66±1.25	18.66±0.95	14.00±0.82	60.66±2.89
Anlamlılık		F=3.814; p=0.023**	F=67.080; p=0.000**	F=1.332; p=0.266	F=6.018; p=0.003**	F=14.814; p=0.000**	F=29.945; p=0.000**	F=9.862; p=0.000**	F=6.438; p=0.002**	F=16.361; p=0.000**
Uzun süreli İkamet Yeri										
Şehir	103	9.77±1.70	7.22±1.46	11.16±1.71	28.16±4.31	8.41±1.01	16.41±2.04	17.22±2.29	13.00±2.16	55.05±6.83
Kasaba	44	9.36±1.51	7.54±0.50	11.27±2.51	28.18±3.52	10.00±0.00	18.90±1.00	20.00±0.00	15.00±0.00	63.90±1.00
Köy veya kırsal	80	10.50±2.19	7.75±1.30	12.50±2.70	30.75±5.96	9.50±0.50	19.00±1.23	19.00±1.00	14.25±0.83	61.75±3.13
Anlamlılık		F=6.122; p=0.003**	F=3.938; p=0.021**	F=8.576; p=0.000**	F=7.357; p=0.001**	F=86.353; p=0.000**	F=69.665; p=0.000**	F=51.484; p=0.000**	F=30.418; p=0.000**	F=65.348; p=0.000**
Hemşirelik Bölümü ve eğitiminden Memnuniyet Durumu										
Evet	103	9.19±1.31	6.83±1.17	10.97±1.98	27.00±3.59	9.38±0.79	18.33±2.37	19.16±0.99	14.55±0.83	61.46±3.81
Hayır	60	11.66±0.95	8.33±0.95	13.66±0.47	33.66±1.71	8.66±1.25	16.43±1.70	17.00±2.96	12.66±2.64	56.66±9.18
Kararsızım	64	9.52±2.33	7.68±1.21	10.87±2.80	28.12±6.08	9.06±0.83	17.81±2.05	18.43±1.28	13.75±0.97	57.68±4.60
Anlamlılık		F=47.924; p=0.003**	F=34.810; p=0.000**	F=40.554; p=0.000**	F=51.672; p=0.001**	F=11.066; p=0.000**	F=23.924; p=0.000**	F=27.529; p=0.000**	F=27.859; p=0.000**	F=15.225; p=0.000**
GANO										
2.29-2.98	80	10.50±0.87	7.00±1.42	13.25±0.83	30.75±2.79	9.75±0.43	20.00±0.00	19.50±0.87	14.75±0.43	64.00±1.74
2.99-4.00	147	9.65±2.22	7.72±1.13	10.78±2.44	28.17±5.63	8.75±1.03	16.61±1.57	17.78±2.17	13.32±1.95	56.48±6.23
Anlamlılık		t=3.271;t=-4.206; p=0.001**p=0.000*		t=8.724; p=0.000*	t=3.844; p=0.000*	t=8.234; p=0.000*	t=19.168; p=0.000*	t=6.776; p=0.000*	t=6.407; p=0.000*	t=10.544; p=0.000*

*Bağımsız t testi; **One-way ANOVA ve Post hoc analizi; DTG: Duyguları tanımada güçlük; DSDG: Duyguları söze dökmede güçlük; TAÖ-20: Toronto Aleksitimi Ölçeği; AÖYÖ: Akademik Öz-Yeterlilik Ölçeği; GANO: Genel Ağırlıklı Not Ortalaması; X: Aritmetik Ortalama; SS: Standart sapma

Hemşirelik öğrencilerinin okudukları sınıfa göre AÖYÖ ve tüm alt boyutlarının puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlendi ($p<0.001$). Yapılan post hoc analizinde, AÖYÖ içsel duygu yönetimi ile AÖYÖ otomatik kontrollü davranış alt boyutu puan ortalamalarının 1. ve 2. sınıf öğrencilerin 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden yüksek olduğu; AÖYÖ dışsal duygu yönetimi alt boyutu puan ortalamalarının 1. sınıf öğrencilerin 2.,3.,4. sınıf öğrencilerinden ve 2. sınıfların ise 4. sınıf öğrencilerden yüksek olduğu; AÖYÖ sosyallik alt boyutu puan ortalamalarının 1. sınıf öğrencilerin 2.,3.,4. sınıf öğrencilerinden yüksek olduğu; AÖYÖ toplam puan ortalamalarının 1. sınıf öğrencilerin 2.,3.,4. sınıf öğrencilerinden ve 2. sınıf öğrencilerin 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden düşük olduğu tespit edildi ($p<0.001$) (Tablo 2).

Hemşirelik öğrencilerinin babalarının eğitim durumlarına göre AÖYÖ toplam ($p=0.000$) ve AÖYÖ içsel duygu yönetimi ($p=0.000$), AÖYÖ otomatik kontrollü davranış ($p=0.000$), AÖYÖ dışsal duygu yönetimi ($p=0.000$) ve AÖYÖ sosyallik ($p=0.000$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı bulundu ($p<0.001$). Gruplar arasındaki bu farklılığın nedenini tespit etmek amacıyla yapılan post hoc analizinde AÖYÖ içsel duygu yönetimi alt boyut puan ortalamalarının babası ilköğretim ve üniversite mezunu olanların ortaöğretim ve lise mezunu olanlardan yüksek olduğu; AÖYÖ otomatik kontrollü davranış alt boyutu puan ortalamalarının babası ilköğretim ve üniversite mezunu olanların ortaöğretim ve lise mezunu olanlardan, babası üniversite mezunu olanların ilköğretim mezunu olanlardan yüksek olduğu; AÖYÖ dışsal duygu yönetimi alt boyut puan ortalamalarının babası ilköğretim mezunu olanların ortaöğretim ve lise mezunu olanlardan, babası üniversite ve ortaöğretim mezunu olanların lise mezunu olanlardan ve babası üniversite mezunu olanların ortaöğretim mezunu olanlardan yüksek olduğu; AÖYÖ sosyallik alt boyutu puan ortalamalarının babası ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olanların lise mezunu olanlardan, babası üniversite mezunu olanların lise ve ortaöğretim mezunu olanlardan yüksek olduğu ve AÖYÖ toplam puan ortalamalarının babası ilköğretim mezunu olanların lise ve ortaöğretim mezunu olanlardan, babası ortaöğretim mezunu olanların lise mezunu olanlardan, babası üniversite mezunu olanların ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olanlardan yüksek olduğu tespit edildi ($p<0.001$) (Tablo 2).

Hemşirelik öğrencilerinin annelerinin eğitim durumlarına göre AÖYÖ toplam ($p=0.000$) ve AÖYÖ içsel duygu yönetimi ($p=0.000$), AÖYÖ otomatik kontrollü davranış ($p=0.000$), AÖYÖ dışsal duygu yönetimi ($p=0.000$) ve AÖYÖ sosyallik ($p=0.000$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı bulundu ($p<0.001$). Gruplar arasındaki bu farklılığın nedenini tespit etmek amacıyla yapılan post hoc analizinde AÖYÖ içsel duygu yönetimi alt boyutu puan ortalamalarının annesi ilköğretim ve lise mezunu olanların annesi ortaöğretim ve üniversite mezunu olanlardan yüksek olduğu; AÖYÖ otomatik kontrollü davranış alt boyutu puan ortalamalarının annesi ilköğretim ve lise mezunu olanların annesi üniversite mezunu olanlardan yüksek olduğu, AÖYÖ dışsal duygu yönetimi alt boyutu puan ortalamalarının annesi ilköğretim ve lise mezunu olanların annesi ortaöğretim ve üniversite mezunu olanlardan yüksek olduğu; AÖYÖ sosyallik alt boyutu puan ortalamalarının annesi ilköğretim ve lise mezunu olanların annesi ortaöğretim ve üniversite mezunu olanlardan yüksek olduğu ve AÖYÖ toplam puan ortalamalarının annesi ilköğretim ve lise mezunu olanların annesi ortaöğretim ve üniversite mezunu olanlardan yüksek olduğu belirlendi ($p<0.001$) (Tablo 2).

Tablo 2’de hemşirelik öğrencilerinin gelir algı düzeylerine göre AÖYÖ toplam ($p=0.000$) ve AÖYÖ içsel duygu yönetimi ($p=0.000$), AÖYÖ otomatik kontrollü davranış ($p=0.000$), AÖYÖ dışsal duygu yönetimi ($p=0.000$) ve AÖYÖ sosyallik ($p=0.002$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı bulundu ($p<0.05$). Yapılan post hoc analizinde AÖYÖ içsel duygu yönetimi, AÖYÖ otomatik kontrollü davranış, AÖYÖ dışsal duygu yönetimi alt boyutu ve AÖYÖ toplam puan ortalamalarının büyükten küçüğe doğru sırasıyla fazla, az ve denk olduğu; AÖYÖ sosyallik alt boyutu puan ortalamalarının geliri giderlerinden fazla algılayanların geliri giderlerinden eşit algılayanlardan yüksek olduğu tespit edildi ($p<0.05$) (Tablo 2).

Öğrencilerin uzun süreli ikamet yerine göre AÖYÖ toplam ($p=0.000$) ve AÖYÖ içsel duygu yönetimi ($p=0.000$), AÖYÖ otomatik kontrollü davranış ($p=0.000$), AÖYÖ dışsal duygu yönetimi ($p=0.000$) ve AÖYÖ sosyallik ($p=0.000$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı bulundu ($p<0.001$). Yapılan post hoc analizinde AÖYÖ içsel duygu yönetimi, AÖYÖ dışsal duygu yönetimi, AÖYÖ Sosyallik alt boyutu ve AÖYÖ toplam puan ortalamalarının köy/kırsalda ve kasabada yaşayanların şehirde yaşayanlardan, kasabada yaşayanların köy/kırsalda yaşayanlardan fazla olduğu; AÖYÖ otomatik kontrollü davranış alt boyutu puan ortalamalarının köy/kırsalda ve kasabada yaşayanların şehirde yaşayanlardan fazla olduğu bulundu ($p<0.001$) (Tablo 2).

Öğrencilerin hemşirelik bölümü ve eğitiminden memnuniyet durumuna göre AÖYÖ toplam ($p=0.000$) ve AÖYÖ içsel duygu yönetimi ($p=0.000$), AÖYÖ otomatik kontrollü davranış ($p=0.000$), AÖYÖ dışsal duygu yönetimi ($p=0.000$) ve AÖYÖ sosyallik ($p=0.000$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı bulundu ($p<0.001$).

Yapılan post hoc analizinde AÖYÖ İçsel duygu yönetimi alt boyutları puan ortalamalarının hemşirelik bölümü ve eğitiminden memnun olanların memnun olmayanlardan fazla olduğu, AÖYÖ otomatik kontrollü davranış alt boyutları puan ortalamalarının hemşirelik bölümü ve eğitiminden memnuniyetlerinde kararsız olanların memnun olan ve olmayanlardan fazla olduğu; AÖYÖ dışsal duygu yönetimi ve AÖYÖ sosyallik alt boyutları puan ortalamalarının yüksekte düşüğe doğru sırasıyla hemşirelik bölümü ve eğitiminden memnun olan, kararsız olan ve memnun olmayan şeklinde olduğu, AÖYÖ toplam puan ortalamalarının hemşirelik bölümü ve eğitiminden memnun olanların memnun olmayan ve kararsız olanlardan daha yüksek olduğu belirlendi ($p<0.001$) (Tablo 2).

Tablo 2’de GANO’su 2.29-2.98 arasında olan öğrencilerde AÖYÖ toplam ($p=0.000$), AÖYÖ içsel duygu yönetimi ($p=0.000$), AÖYÖ otomatik kontrollü davranış ($p=0.000$), AÖYÖ dışsal duygu yönetimi ($p=0.000$) ve AÖYÖ sosyallik ($p=0.000$) alt boyutlarının aritmetik puan ortalamaları GANO’su 2.99-4.00 arasında olan öğrencilere kıyasla daha yüksek bulundu ($p<0.001$) (Tablo 2).

TAÖ-20 ve AÖYÖ Ölçek ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Değerlendirilmesi

Öğrencilerin ölçek ve alt boyut puan ortalamaları incelendiğinde; içsel duygu yönetimi alt boyutunun 9.10 ± 0.98 , otomatik kontrollü davranış alt boyutunun 17.81 ± 2.05 , dışsal duygu yönetimi alt boyutunun 18.38 ± 1.99 , sosyallik alt boyutunun 13.82 ± 1.73 ve toplam AÖYÖ’nün 59.13 ± 6.25 , “DTG” alt boyutunun 9.95 ± 1.90 , “DSDG” alt boyutunun 7.47 ± 1.29 , “DDD” alt boyutunun 11.65 ± 2.34 ve toplam TAÖ-20’nun ise 29.07 ± 4.97 puan olduğu bulundu (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerinin Akademik Öz-Yeterlilik Ölçeği, Toronto Aleksitimi Ölçeği ve Alt Boyut Puan Ortalamaları (N=227)

Ölçek ve Alt Boyutları	X±SS	Min-Max
İçsel duygu yönetimi	9.10±0.98	7-10
Otomatik kontrollü davranış	17.81±2.05	14-20
Dışsal duygu yönetimi	18.38±1.99	13-20
Sosyallik	13.82±1.73	9-15
AÖYÖ Toplam	59.13±6.25	44-65
DTG	9.95±1.90	7-13
DSDG	7.47±1.29	5-9
DDD	11.65±2.34	8-15
TAÖ-20 Toplam	29.07±4.97	21-37

Min: Minimum; Maks: Maksimum; Ss: Standart sapma; X: Aritmetik Ortalama; DSDG: Duyguları söze dökmede güçlük; DTG: Duyguları tanımadaki güçlük; TAÖ-20: Toronto Aleksitimi Ölçeği; AÖYÖ: Akademik Öz-Yeterlilik Ölçeği

TAÖ-20 ve AÖYÖ Ölçek Korelasyonlarının Değerlendirilmesi

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaşı ile TAÖ-20 ve alt boyut puan ortalamaları arasında negatif, AÖYÖ ve alt boyut puan ortalamaları arasında pozitif yönde bir korelasyon bulundu. Yine, GANO ile TAÖ-20, AÖYÖ ve alt boyut puan ortalamaları arasında negatif yönde bir korelasyon bulundu ($p<0.05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Katılımcıların Yaş, Genel Ağırlıklı Not Ortalaması (GANO), Toronto Aleksitimi Ölçeği, Akademik Öz-Yeterlilik Ölçeği ve Alt Boyutlarının İlişkisi (N=227)

Özellikler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
(1) DTG	1										
(2) DSDG	r= 0.638 p<0.001**	1									
(3) DDD	r= 0.939 p<0.001**	r=-0.408 p<0.001**	1								
(4) TAO-20 toplam	r=0.990 p<0.001**	r=0.696 p<0.001**	r=0.936 p<0.001**	1							
(5) İçsel duygu yönetimi	r= -0.392 p<0.001**	r=-0.441 p<0.001**	r=-0.122 p=0.067	r=-0.322 p<0.001**	1						
(6) Otomatik kontrollü davranış	r=-0.044 p=0.507	r= -0.238 p<0.001**	r=0.231 p<0.001**	r=0.030 p=0.653	r=0.836 p<0.001**	1					
(7) Dışsal duygu yönetimi	r= -0.503 p<0.001**	r= -0.504 p<0.001**	r=-0.240 p<0.001**	r=-0.436 p<0.001**	r=0.937 p<0.001**	r=0.729 p<0.001**	1				
(8) Sosyallik	r= -0.518 p<0.001**	r=-0.475 p<0.001**	r=-0.282 p<0.001**	r=-0.455 p<0.001**	r=0.794 p<0.001**	r=0.640 p<0.001**	r=0.949 p<0.001**	1			
(9) AÖYÖ toplam	r= -0.381 p<0.001**	r= -0.440 p<0.001**	r= -0.098 p=0.140	r=-0.306 p<0.001**	r=0.952 p<0.001**	r=0.871 p<0.001**	r=0.970 p<0.001**	r=0.916 p<0.001**	1		
(10) Yaş	r=-0.0612 p<0.001**	r=-0.482 p<0.001**	r=-0.515 p<0.001**	r=-0.601 p<0.001**	r=0.452 p<0.001**	r=0.298 p<0.001**	r=0.460 p<0.001**	r=0.386 p<0.001**	r=0.423 p<0.001**	1	
(11) GANO	r=-0.213 p<0.001**	r=-0.270 p<0.001**	r=-0.503 p<0.001**	r=-0.248 p<0.001**	r=-0.481 p<0.001**	r=-0.788 p<0.001**	r=-0.412 p<0.001**	r=-0.393 p<0.001**	r=-0.575 p<0.001**	r=-0.028 p=0.673	1

**Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır; GANO: Genel Ağırlıklı Not Ortalaması; DTG: Duyguları tanımda güçlük; DSDG: Duyguları söze dökmeye güçlük; TAO-20: Toronto Aleksitimi Ölçeği; AÖYÖ: Akademik Öz-Yeterlilik Ölçeği; X: Aritmetik Ortalama; SS: Standart sapma

TARTIŞMA

Hemşirelik öğrencilerinin akademik öz yeterlik düzeyleri ve aleksitimi ilişkisinin araştırıldığı bu çalışmada, kadın öğrencilerin akademik öz yeterlik içsel duygu yönetimi daha fazlaydı. Literatürde de farklı örneklem gruplarıyla gerçekleştirilen bazı çalışmalarda, akademik öz yeterlik ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığı ve akademik öz yeterliliğin cinsiyet faktöründen etkilenmediği (Choi, 2005; Havedanlı ve Ekici, 2009; Çuhadar, Gündüz ve Tanyeri, 2013; Şeker, 2017), bazı çalışmalarda ise akademik öz yeterlik içsel duygu yönetiminin kadınlarda daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Bu çalışmadan farklı bulgulara ulaşan Kandemir (2010), çalışmasında üniversite öğrencilerinde toplam akademik öz yeterliliğin cinsiyete göre anlamlı derecede farklı olduğunu bulmuştur (Kandemir, 2010). Farklılığın bu çalışmadaki örneklem grubunun hemşirelik öğrencilerden oluşmasından ve grubun büyük bir çoğunluğunun (%64.8) GANO'sunun ortalamasının üzerinde (2.99-4.00) olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Turgut (2018) ise hemşirelik bölümünde okuyan öğrenciler ile yaptığı bir çalışmada, cinsiyet ile toplam AÖYÖ arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ve kadın öğrencilerde daha yüksek olduğunu bildirmiştir (Turgut, 2018).

İki çalışma arasındaki farklı bulguların öğrencilerin gelir durumlarındaki farklılığın etkisiyle oluştuğu düşünüldü. Çünkü gelir durumu akademik öz-yeterliliği sağlamak için gerekli kaynak ve ekipmanları temin etmede önemli bir etkidir (Pasha, R., Hermawan, Y., & Sartika, S. H. (2024).

Mevcut çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin sınıf düzeyi arttıkça akademik öz yeterliliği arttı. Aktay (2021) yaptığı çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre toplam akademik öz yeterlik düzeyinin arttığını, ancak bu çalışmadan farklı olarak içsel duygu yönetimi, otomatik kontrollü davranış ve sosyal alt boyutlarında değişim olmadığını bildirmiştir (Aktay, 2021). Bu çalışmada, Aktay (2021)'in çalışmasından farklı olarak tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık olması öğretim elemanlarının tutumundan kaynaklanmış olabilir. Yine hemşirelik öğrencileri ile yapılmış başka çalışmalarda, sınıf düzeyi arttıkça toplam AÖYÖ ve alt boyut puan ortalamalarında artış olduğu belirlenmiştir (Göger ve Çevirme, 2019; Cengiz, Gürdap, Karaca ve Acun 2021; Turgut, 2018). Hem mevcut çalışmanın bulguları hem de literatürdeki veriler doğrultusunda, öğrencilerin lisans eğitimi süresince akademik öz-yeterliliklerinin güçlendiği söylenebilir.

Literatürde, hemşirelik öğrencilerinin eğitimlerine ilişkin memnuniyet düzeylerinin orta düzeyde olduğu bildirilmektedir (Güven ve Ark, 2020; Chen ve Lo, 2015). Yürütülen bu çalışmada, hemşirelik eğitimi ve bölümünden memnun olan (%45.4) öğrencilerin toplam AÖYÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edildi. Literatürde hemşirelik bölümü öğrencilerinin duydukları memnuniyet düzeyleri ile akademik öz yeterlik arasındaki ilişkide farklı bulgulara ulaşılmış; bazı araştırmalarda memnuniyet düzeyi yüksek olanların akademik öz yeterliliğinin yüksek olduğu (San Turgay, Karaca, Çeber ve Aydemir 2005; Özveren, Gülnar, ve Özden, 2017; Göger ve Çevirme, 2019; Turgut, 2018) ya da değişmediği görülmüştür (Aktay, 2021). Başka bir çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin aldıkları eğitimden duydukları memnuniyetin intörlük uygulamasıyla arttığı ve eğitimde doyuma ulaştırdığı bulundu (Yılmaz Karabulutlu, Bahçecioğlu Turan, Gündüz Oruç, 2020). Öğrencilerde öz-yeterliliğin yüksek olmasının öğrencilerin eğitim koşulları ve aldıkları eğitime ilişkin beklentilerin karşılanması ile sağlanabildiği gösterilmektedir.

Mevcut çalışmada, GANO'su 2.29-2.98 arasında olan hemşirelik öğrencilerinin akademik öz-yeterlilikleri daha yüksekti. İncelenen bir çalışmada, öğrencilerin başarı notlarına göre AÖYÖ otomatik kontrollü davranış alt boyut puan ortalamalarının farklılaştığı, ancak toplam AÖYÖ puan ortalamalarının GANO'su 1.86-2.28 olanlarda daha yüksek olmasına rağmen toplam AÖYÖ, AÖYÖ dışsal ve içsel duygu yönetimi ile AÖYÖ sosyal alt boyutu puan ortalamalarında herhangi bir farklılık olmadığı bildirilmiştir (Aktay, 2021). Aktay (2021)'in çalışmasında GANO düştükçe akademik öz-yeterliliğin bu çalışma ile benzer şekilde artmasının nedeni olarak öğrencilerin düşük olan notlarını yükseltmeye yönelik olarak danışmanları tarafından takip edilmeleri ve güdülenmelerinden olduğu düşünülmektedir. Gürbüz (2020) ise bu çalışmanın aksine başarı ortalaması yüksek olan öğrencilerin akademik öz-yeterliliklerinin yüksek olduğunu belirlemiştir (Gürbüz, 2020). Bu durum GANO'su yüksek olan öğrencilerin daha çok öğrenmek adına çabaladığını ve buna bağlı akademik öz-yeterliliğinin fazla olduğunun göstergesi olabilir. Göger ve Çevirme (2019) ise hemşirelik öğrencilerinde yaptıkları bir çalışmada, akademik başarı düzeyleri düşük olan öğrencilerin akademik öz-yeterliliklerinin düşük olduğunu tespit etmişlerdir (Göger ve Çevirme, 2019).

Literatürde, aleksitiminin üniversite öğrencilerinin akademik başarısını etkilediği bildirilmektedir (Faramarzi ve Khafri, 2017). Bu çalışmada, erkeklerde aleksitimi daha yüksek bulundu. Literatürde ise erkeklerde aleksitiminin daha yüksek olduğu (Levant, Hall, Williams ve Hasan, 2009) çalışmaların yanı sıra, kadınlarda daha yüksek olan çalışmalar mevcuttur (Pecukonis, 2009; Mason, Tyson, Jones ve Potts, 2005).

Aleksitimi, bireylerin kişilik yapısına göre değişiklik göstermektedir (Rufer ve diğerleri, 2004). Nitekim incelenen bir çalışmada, majör depresyon durumu düzelen hastalarda aleksitimi düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir (Luminet, Bagby ve Taylor, 2001). İncelenen başka çalışmalarda ise, aleksitiminin tükenmişlikle doğru ilişkili ve

akademik performansla ters ilişkili olduğu bildirilmiştir (Parker, Summerfeldt, Hogan ve Majeski, 2004; Popa-Velea, ve diğerleri, 2017). Hamaideh (2018) yaptığı bir çalışmada, aleksitimi ile baba eğitim düzeyi, sağlık algısı, alınan sosyal destek, hayattan memnuniyet, cinsiyet ve dengeli beslenme arasında anlamlı ilişki bildirmiştir (Hamaideh, 2018). Bu çalışmada, aleksitimi ve alt boyutları ile öz-yeterlilikleri arasında anlamlı olarak negatif yönde bir ilişki olduğu tespit edildi. Bu çalışma ile uyumlu olarak incelenen iki çalışmada, aleksitimi ve alt boyutları ile öz-yeterlilik arasında anlamlı olarak negatif yönde bir ilişki olduğu bildirilmiştir (Faramarzi ve Khafri, 2017; Chung, Allen ve Dennis, 2013). Bununla birlikte bu çalışmada, öğrencilerin GANO ve yaşı ile aleksitimi arasında negatif, akademik öz-yeterlilik arasında pozitif, GANO ile akademik öz-yeterlilik arasında negatif korelasyon bulundu.

SONUÇ

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinde akademik öz-yeterlilik ile aleksitimi arasında anlamlı ve ters yönlü bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Akademik öz-yeterlilik düzeyi arttıkça aleksitimi düzeylerinin azaldığı; yaş ve akademik başarı ortalaması (GANO) yükseldikçe aleksitimi puanlarının arttığı belirlenmiştir. Bu bulgular, akademik ve duygusal süreçlerin birbiriyle etkileşim halinde olduğunu göstermektedir.

Sosyo-demografik değişkenler açısından; cinsiyet, sınıf düzeyi, ebeveyn eğitim durumu, algılanan gelir düzeyi, uzun süreli ikamet yeri, hemşirelik bölümünden memnuniyet ve akademik başarı değişkenlerinin hem akademik öz-yeterlilik hem de aleksitimi üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu saptanmıştır. Özellikle sınıf düzeyine bağlı farklılıklar, eğitim sürecinin ilerlemesiyle birlikte artan akademik ve klinik yükün öğrencilerin duygusal farklılıklarını ve akademik algılarını etkileyebileceğini düşündürmektedir. Genel olarak bulgular, hemşirelik öğrencilerinde akademik öz-yeterlilik ve aleksitiminin yalnızca bireysel değil, aynı zamanda çevresel ve eğitsel faktörlerle ilişkili çok boyutlu yapılar olduğunu ortaya koymaktadır.

Yazar Katkıları: Fikir ve tasarım: B.D., H.D., A.C., Veri toplama: B.D., H.D., A.C., Veri analizi ve yorumlama: B.D., H.D., Makale yazımı: B.D., H.D., Eleştirel inceleme: B.D., H.D., A.C.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Finansman: Yazarlar çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

KAYNAKLAR

- Aktay, G. (2021). *Hemşirelik Öğrencileri İçin Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması*. (Yüksek Lisans Tezi). Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bandırma.
- Alzahrani, S. H., Coumaravelou, S., Mahmoud, I., Beshawri, J., Algethami, M. (2020). Prevalence of alexithymia and associated factors among medical students at King Abdulaziz University: a cross-sectional study. *Annals of Saudi Medicine*, 40(1), 55–62. <https://doi.org/10.5144/0256-4947.2020.55>.
- Bagby, R. M., Parker, J. D., Taylor, G. J. (1994). The twenty-item Toronto Alexithymia Scale--I. Item selection and cross-validation of the factor structure. *Journal of Psychosomatic Research*, 38(1), 23–32. [https://doi.org/10.1016/0022-3999\(94\)90005-1](https://doi.org/10.1016/0022-3999(94)90005-1).
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. , NJ USA: Prentice Hall, Englewood Cliffs.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychology*, 28(2), 117–48.
- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: an agentic perspective. *Annual Review Psychology*, 52, 1-26. <http://dx.doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.1>.
- Bulfone, G., Vellone, E., Maurici, M., Macale, L., Alvaro, R. (2020). Academic self-efficacy in bachelor-level nursing students: development and validation of a new instrument. *Journal of Advanced Nursing*, 76(1), 398–408. <https://doi.org/10.1111/jan.14226>.
- Cengiz, Z., Gürdarp, Z., Karaca, E., Acun, M. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin öz yeterlilikleri ile mesleki güdülenmeleri arasındaki ilişki. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi*, 8(1), 12-20. <https://doi.org/10.5222/SHYD.2021.24855>.
- Chen, H. C., Lo, H. S. (2015). Nursing student satisfaction with an associate nursing program. *Nursing education perspectives*, 36(1), 27–33. <https://doi.org/10.5480/13-1268>.
- Chung, M. C., Allen, R. D., Dennis, I. (2013). The impact of self-efficacy, alexithymia and multiple traumas on posttraumatic stress disorder and psychiatric co-morbidity following epileptic seizures: a moderated mediation analysis. *Psychiatry Research*, 210(3), 1033–1041. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2013.07.041>.
- Çuhadar, C., Gündüz, Ş., Tanyeri, T. (2013). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin ders çalışma yaklaşımları ve akademik öz-yeterlilik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 251-259.
- Choi, N. (2005). Self-Efficacy and self-concept as predictors of college students' academic performance. *Psychology in the Schools*, 42(2), 197–205. <https://doi.org/10.1002/pits.20048>.

- Di Lorenzo, R., Venturelli, G., Spiga, G., Ferri, P. (2019). Emotional intelligence, empathy and alexithymia: a cross-sectional survey on emotional competence in a group of nursing students. *Acta bio-medica: Atenei Parmensis*, 90(4-S), 32–43. <https://doi.org/10.23750/abm.v90i4-S.8273>.
- Faramarzi, M., Khafri, S. (2017). Role of alexithymia, anxiety, and depression in predicting self-efficacy in academic students. *The Scientific World Journal*, 2017, 5798372. <https://doi.org/10.1155/2017/5798372>.
- Güleç, H., Yenel, A. (2010). 20 maddelik toronto aleksitimi ölçeği Türkçe uyarlamasının kesme noktalarına göre psikometrik özellikleri. *Klinik Psikiyatri*, 13, 108-112.
- Gürbüz, G. (2020). *Hemşirelik Öğrencilerinin Akademik Özyeterlik ve Akademik Güdülenme Düzeyleri İle Eğitim Yöntemleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Güven, E., Altay, B. (2020). Hemşirelik birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumlarının ve akademik özyeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 214-221. <https://doi.org/10.47115/jshs.764918>.
- Göger, S., Çevirme, A. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinde Öz Yeterlik Düzeyinin Eğitim Stresi Üzerine Etkisi. *HEAD*, 16(4), 306-312. <https://doi.org/10.5222/HEAD.2019.306>.
- Hamaideh, S.H. (2018). Alexithymia among Jordanian university students: Its prevalence and correlates with depression, anxiety, stress, and demographics. *Perspectives in Psychiatric Care*, 54(2), 274–280. <https://doi.org/10.1111/ppc.12234>.
- Havedanlı, M., Ekici, G. (2009). Üniversite öğrencilerinin biyoloji öz-yeterliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Dicle Üniversitesi örneği). *Ege Eğitim Dergisi*, 10 (1), 24-47.
- Jiang, S., Liu, R.D., Ding, Y., Fu, X., Sun, Y., Jiang, R., Hong, W. (2020). Implicit theories and engagement in math among chinese adolescent students: a moderated mediation model of intrinsic value and academic self-efficacy. *Frontiers in Psychology*, 11, 1325. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01325>.
- Jonson, C.O., Pettersson, J., Rybing, J., Nilsson, H., Prytz, E. (2017). Short simulation exercises to improve emergency department nurses' self-efficacy for initial disaster management: Controlled before and after study. *Nurse Education Today*, 55, 20–25. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.04.020>.
- Kandemir, M. (2010). *Akademik Erteleme Davranışını Açıklayıcı Bir Model*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kerlinger, F.N. Lee, H.B. (1999). *Foundations of Behavioral Research*. New York: Harcourt College Publishers.
- Labrague, L.J., McEnroe-Petitte, D.M., Gloe, D., Thomas, L., Papathanasiou, I.V., Tsaras, K. (2017). A Literature Review on Stress and Coping Strategies in Nursing Students. *Journal of Mental Health (Abingdon, England)*, 26(5), 471–480. <https://doi.org/10.1080/09638237.2016.1244721>.
- Levant, R. F., Hall, R. J., Williams, C. M., Hasan, N. T. (2009). Gender differences in alexithymia. *Psychology of Men & Masculinity*, 10(3), 190–203. <https://doi.org/10.1037/a0015652>.
- Liu, G., Cheng, G., Hu, J., Pan, Y., Zhao, S. (2020). Academic self-efficacy and postgraduate procrastination: a moderated mediation model. *Frontiers in Psychology*, 11, 1752. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01752>.
- Luminet, O., Bagby, R.M., Taylor, G.J. (2001). An evaluation of the absolute and relative stability of alexithymia in patients with major depression. *Psychother Psychosom*, 70(5), 254-260. <https://doi.org/10.1159/000056263>.
- Mason, O., Tyson, M., Jones, C., Potts, S. (2005). Alexithymia: its prevalence and correlates in a British undergraduate sample. *Psychology and psychotherapy*, 78(Pt1), 113–125. <https://doi.org/10.1348/147608304X21374>.
- McLaughlin, K., Moutray, M., Muldoon, O. T. (2008). The role of personality and self-efficacy in the selection and retention of successful nursing students: a longitudinal study. *Journal of Advanced Nursing*, 61(2), 211–221. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04492.x>.
- Özveren, H., Gülnar, E., Özden, D. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Turkish Journal of Clinics and Laboratory*, 8(2), 57-64. <https://doi.org/10.18663/tjcl.320040>.
- Parker, J. D., Summerfeldt, L. J., Hogan, M. J., Majeski, S. A. (2004). Emotional intelligence and academic success: Examining the transition from high school to university. *Personality and Individual Differences*, 36(1), 163–172. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(03\)00076-X](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00076-X).
- Pasha, R., Hermawan, Y., & Sartika, S. H. (2024). The influence of socio-economic status and self-efficacy on students' academic achievement: The intervening role of learning interest. *Journal of Educational Analytics (JEDA)*, 3(2), 243–256.
- Pecukonis, E.V. (2009). Physical self-efficacy and alexithymia in women with chronic intractable back pain. Pain management nursing: official. *Journal of the American Society of Pain Management Nurses*, 10(3), 116–123. <https://doi.org/10.1016/j.pmn.2008.11.001>.
- Popa-Velea, O., Diaconescu, L., Mihăilescu, A., Jidveian Popescu, M., Macarie, G. (2017). Burnout and its relationships with alexithymia, stress, and social support among romanian medical students: A cross-sectional study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(6), 560. <https://doi.org/10.3390/ijerph14060560>.
- Romano, L., Buonomo, I., Callea, A., Fiorilli, C. (2019). Alexithymia in young people's academic career: the mediating role of anxiety and resilience. *The Journal of Genetic Psychology*, 180(4-5), 157–169. <https://doi.org/10.1080/00221325.2019.1620675>.
- Rufer, M., Hand, I., Braatz, A., Alsleben, H., Fricke, S., Peter, H. (2004). A prospective study of alexithymia in obsessive-compulsive patients treated with multimodal cognitive-behavioral therapy. *Psychotherapy and psychosomatics*, 73(2), 101–106. <https://doi.org/10.1159/000075541>.
- San Turgay, A., Karaca, B., Çeber, E., Aydemir, G. (2005). Hemşirelik öğrencilerinin mesleği algılayışları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(1), 54-62.
- Satici, S. A., Can, G. (2016). Investigating academic self-efficacy of university students in terms of socio-demographic variables. *Universal Journal of Educational Research*, 4(8), 1874–1880. <https://doi.org/10.13189/ujer.2016.040817>.
- Shorey, S., Lopez, V. (2021). *Self-Efficacy in a Nursing Context*. In G. Haugan (Eds.) et. al., *Health Promotion in Health Care -Vital Theories and Research*. Springer.

Sifneos, P.E. (1973). The prevalence of 'alexithymic' characteristics in psychosomatic patients. *Psychotherapy And Psychosomatics*, 22(2), 255–262. <https://doi.org/10.1159/000286529>.

Şeker, S.S. (2017). Müzik eğitimi bölümü öğretmen adaylarının akademik güdülenme ve akademik öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1465-1484. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2017.17.31178-338840>.

Turgut, N. (2018). *Hemşirelik Öğrencilerinde Psikolojik Dayanıklılık, Akademik Başarı ve Akademik Özyeterlik Düzeylerinin Belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.

Uma, E., Lee, C. H., Shapiai, S.N.H.B.M., Binti Mat Nor, A.N., Soe, H.H.K., Varghese, E. (2020). Academic procrastination and self-efficacy among a group of dental undergraduate students in Malaysia. *Journal of Education and Health Promotion*, 9, 326. https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_195_20.

Warshawski, S. (2022). Academic self-efficacy, resilience and social support among first-year Israeli nursing students learning in online environments during COVID-19 pandemic. *Nurse Education Today*, 110, 105267. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105267>.

Yılmaz Karabulutlu, E., Bahçecioğlu Turan, G., Gündüz Oruç, F. (2020). The effect of internships on students' satisfaction with their nursing education. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 23(1): 60-66. <https://doi.org/10.17049/ataunihem.524157>.